

PM 2008:231 RVIII (Dnr 324-2611/2006, 328-3925/2006, 328-1890/2008)

Uppföljning av fritidsgårds-, kvartersgårds-, parkleks- och fältverksamhet i Stockholms stad 2004 - redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2005 samt budget för 2006

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2006 och 2007

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Kulturnämndens redovisning om uppföljning av fritidsgårdsverksamhet, kvartersgårdsverksamhet, parkleksverksamhet och fältverksamhet i Stockholms stad år 2004 till och med 2007 läggs till handlingarna.
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtanden överlämnas till kulturnämnden för beaktande.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Kulturnämnden har sedan 2003 kommunfullmäktiges uppdrag att följa upp den öppna fritidsverksamhet för barn och ungdomar som stadsdelsnämnderna ansvarar för. Uppföljningen omfattar verksamhetsformerna fritidsgård, kvartersgård, parklek och fältverksamhet, dvs. fältassistenternas förebyggande och uppsökande verksamhet.

Kulturnämndens tre rapporter avser den kvantitativa uppföljningen av öppna fritidsverksamheter för barn och ungdomar i såväl egen regi som på entreprenad under åren 2004 till och med 2007.

Beredning

De tre ärendena har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar för verksamhetsåret 2004 att stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter för barn och ungdom varierar mycket såväl vad gäller utbud som resurser. Vad gäller rapporten för 2005 har stadsledningskontoret inga synpunkter och lämnar därför inget formellt tjänsteutlåtande. Efter uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten för 2006 och 2007 anser stadsledningskontoret att kulturnämnden bör se över hur jämförelserna ska göras och hur de ska presenteras samt överväga hur även kvalitativa jämförelser kan utvecklas.

Mina synpunkter

Vår ambition med Stockholm är att staden ska utvecklas till en plats där alla känner att de kan förverkliga sina idéer och drömmar. Det ska vara en bärande idé inom såväl den kommunala verksamheten, som de verksamheter som får ekonomiskt stöd från staden. Det skapar självständiga och starka individer och en livskraftig stad.

Stadens öppna fritidsverksamhet för unga är en av flera viktiga verksamheter som har till syfte att stödja ungdomar att tillsammans med andra genomföra projekt och delta i aktiviteter som de tycker är viktiga och meningsfulla, och skapa mötesplatser för ungdomar från alla delar av Stockholm. Genom dessa verksamheter skapas förtroenden och vänskapsband som lägger en god grund för de enskilda individernas framtid, och för Stockholms.

Av den anledningen har staden byggt ut den öppna fritidsverksamheten det senaste decenniet, som kulturnämndens uppföljningar visar. Antalet fritidsgårdar har ökat från 44 till 68 sedan början av 2000-talet. I kronor innebär det att Stockholms stad har ökat sina satsningar på verksamheten från 65 mnkr 2002, till 78 mnkr 2005 och 96 mnkr 2007. Däremot är det svårt att utläsa i uppföljningen hur kvaliteten i verksamheten har utvecklats.

Staden har på sistone dessutom gjort omfattande satsningar i andra fritidsverksamheter för ungdomar; Kulturskolan, Lava, Punkt Medis, Fritid för alla, Ung 08, En snabb slant, Jalla!, Kultur för de unga m.m. Min och stadens förhoppning är att detta bredare utbud av fritidsverksamheter har gjort det möjligt att stödja många fler ungdomars intressen och idéer än tidigare.

Det är dock mycket viktigt att påpeka att de kommunala verksamheterna inte är de enda, eller ens de viktigaste, där ungdomar kan förverkliga sina idéer och finna mötesplatser. Föreningslivet inom idrotten, kulturen och andra verksamheter når betydligt fler ungdomar och har dessutom en egen inneboende kraft. Den kommunala verksamheten får därför inte isolera sig från föreningslivet utan ska erbjuda samarbeten och stöd när det behövs.

Vi vet att många samarbeten sker redan idag på de olika fritidsgårdarna. Dessutom finns det även fristående verksamheter som är medlemmar i Nätverket träffpunkt Stockholm och som har coacher för stipendiet En snabb slant. Men det går inte att utläsa i kulturnämndens uppföljning hur eller i vilken omfattning den öppna fritidsverksamheten samarbetar med föreningslivet.

I kommande uppföljningar av den öppna fritidsverksamheten bör kulturnämnden se över vilka indikatorer för kvalitet som bör användas, och hur man kan beskriva samarbetet med Stockholms föreningsliv.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Kulturnämndens redovisning om uppföljning av fritidsgårdsverksamhet, kvartersgårdsverksamhet, parkleksverksamhet och fältverksamhet i Stockholms stad år 2004 till och med 2007 överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande överlämnas till kulturnämnden för beaktande.

Stockholm den 6 november 2008

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. till nästa rapporteringstillfälle införa ett enhetligt och över åren hållbart rapporteringssystem för stadsdelsnämndernas kultur- och fritidsverksamhet.
2. rapporteringen ska framgent genomföras årligen.
3. därutöver anföra följande:

Det är en grundläggande demokratisk förutsättning att utvärderingar och rapporteringar om politikens utfall sker såväl till beslutsfattare som till media och till allmänheten. Det är även en förutsättning för att vi politiker ska kunna fatta rationella beslut.

Den moderatledda majoriteten har under 2006 och 2007 genomfört omfattade besparingar på bland annat kultur- och fritidsverksamheten. På grund av dessa besparingskrav befarar vi att den öppna fritidsverksamheten har utsatts för neddragningar. Denna redovisning har dock för många brister för att ge en tillförlitlig och rättvisande bild av stadsdelsnämndernas verksamheter inom kultur- och fritidsområdet.

I denna politiskt styrda verksamhet är det betydelsefullt för oss politiker att kunna göra utvärderingar och jämförelser dels mellan åren dels mellan mandatperioderna. Det finns även ett starkt allmänintresse av att ta del av jämförelser, för att kunna utkräva politiskt ansvar även mellan valen. En årlig rapportering med konstanta definitioner mellan åren och även mellan de olika stadsdelsnämnderna hade varit att föredra. Av särskilt intresse hade varit en jämförelse av verksamheten mellan åren 2006 och 2007 och även 2008.

Därutöver är det önskvärt med en tydligare redovisning av de olika formerna av verksamhet, så att vi får en bättre bild av den verksamhet som faktiskt bedrivs. Det är exempelvis stor skillnad mellan en fritidsgård och ett café. Det är även problematiskt att begreppet fritidsgård leder tankar till något annat än vad definitionen i själva verket förefaller innehålla.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert*, *Tomas Rudin* och *Teres Lindberg* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kulturnämnden har sedan 2003 kommunfullmäktiges uppdrag att följa upp den öppna fritidsverksamhet för barn och ungdomar som stadsdelsnämnderna ansvarar för. Uppföljningen omfattar verksamhetsformerna fritidsgård, kvartersgård, parklek och fältverksamhet, dvs. fältassistenternas förebyggande och uppsökande verksamhet.

Kulturnämndens tre rapporter avser den kvantitativa uppföljningen av öppna fritidsverksamheter för barn och ungdomar i såväl egen regi som på entreprenad under åren 2004 till och med 2007.

Kulturnämnden

Uppföljning av fritidsgårds-, kvartersgårds-, parkleks- och fältverksamhet i Stockholms stad år 2004 - redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige (Dnr 324-2611/2006)

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2006 att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av uppdraget att genomföra uppföljning av stadens fritidsverksamheter.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 april 2006 har i huvudsak följande lydelse.

De verksamheter som omfattas av uppföljningen är fritidsgårdar, kvartersgårdar, parklekar och fältverksamhet som organiseras genom stadsdelsförvaltningarna eller på uppdrag av dessa genom upphandlade entreprenader eller genom villkorat stöd. Kriteriet för att vara en öppen fritidsverksamhet är att verksamheten är ”öppen” i bemärkelsen att den är tillgänglig för barn och ungdomar oavsett kön, etnicitet funktionshinder eller mantalsskrivningsort.

Fritidsgårdar

Under senare år har en mängd verksamheter utvecklats för ungdomar i form av mötesplatser och träffpunkter i Stockholms stadsdelar. Ett exempel är ungdomscaféer i skolor kvällstid. Dessa nya verksamhetsformer drivs både av stadsdelsförvaltningarna i egen regi och av entreprenörer, föreningar och hemgårdar på uppdrag och med stöd av stadsdelsnämnderna. De är viktiga mötesplatser för barn och ungdomar i staden. I tidigare uppföljningar har de redovisats under begreppet ”annan ungdomsverksamhet”. Kulturförvaltningen har valt att redovisa dessa nya öppna verksamhetsformer under det samlande begreppet ”fritidsgård”.

Fritidsgårdar är ingen enhetlig definition, det är ett samlat begrepp för öppen verksamhet som primärt vänder sig till tonåringar kvällstid. Sådan verksamhet kallas fritidsgård, ungdomsgård, ungdomscafé, mötesplats/träffpunkt och ungdomens hus. Det finns stora skillnader mellan hur stadsdelarna definierar fritidsgård. Begreppet används samlande för verksamheter som har öppet endast en kväll per vecka till dem som har öppet alla kvällar under året.

Kulturförvaltningen har valt att innefatta alla verksamhetsformer av öppen verksamhet för ungdomar mellan 13 och 19 år i begreppet fritidsgård, som drivs och finansieras direkt eller indirekt av stadsdelsförvaltningarna genom villkorat stöd för detta i redovisningen.

Det finns 59 verksamheter i Stockholms stad som kulturförvaltningen bedömer passar in under begreppet fritidsgård enligt detta kriterium. Av dessa drivs 29 procent i entreprenadform eller genom villkorat stöd och 71 procent i egen regi.

Antalet fritidsgårdar har i sammanställningen ökat från 50 till 59 mellan år 2003 och 2004. Ökningen beror dels på att kulturförvaltningen valt att redovisa samtliga öppna mötesplatser/träffpunkter för tonåringar som drivs på uppdrag och med villkorat stöd från stadsdelsnämnderna under definitionen fritidsgård, dels på att det under 2004 startat fem nya träffpunkter för ungdomar i Stockholms stad. Anledningen till att kulturförvaltningen valt att redovisa samtliga öppna mötesplatser för ungdomar som fritidsgårdar är att fram till 2002 användes den definitionen för fritidsgårdar som antagits av den tidigare fritidsnämnden. Enligt den definitionen av begreppet fritidsgård bör öppethållandet vid en fritidsgård ej un-

derstiga 25 timmar per vecka. Det innebär att i uppföljningen av öppen fritidsverksamhet 2002 uppfyllde endast 11 av de totalt 44 öppna verksamheterna för ungdomar 13 till 19 år kriterierna för fritidsgård.

Kvartersgårdar

Målgruppen för kvartersgårdar har traditionellt varit i första hand besökare i ålder 7 till 12 år. Under senare år kan en förskjutning i målgruppens ålder konstateras då flera av kvartersgårdarna i staden även erbjuder verksamhet för åldersgruppen 13 till 17 år.

Av kvartersgårdarna drivs 2 stycken i entreprenadform och 7 i egen regi. Sedan 1996 har antalet kvartersgårdar minskat från 17 till 9 2004.

Parklekar

Parklekar har i första hand erbjudit verksamhet och aktiviteter för yngre barn i förskoleålder. Numer prioriteras ofta åldersgruppen 7 till 12 år och därmed har metoder och arbetssätt förändrats. En tendens är att parklekar driver fritidsklubbar för mellanstadiebarn eftermiddagstid och erbjuder rastverksamhet för barn i åldern 6 till 12 år då de ligger lokaliserade i skolans närområde. Av parklekarna drivs 23 procent i entreprenadform och 77 procent i egen regi.

Från 1990 till 2004 minskade nettokostnaderna för parkleksverksamhet med 71 procent i Stockholms stad. Antalet parklekar minskade från 70 till 52.

Fältverksamhet

Fältassistenter arbetar förebyggande och uppsökande bland barn och ungdomar företrädesvis i åldersgruppen 10 till 20 år. Definitionen på fältassistenter har varit oklar och varierande. Begrepp som använts har bland annat varit "fritidsfältare", "socfältare" och "fältförlagda socialsekreterare". Kulturförvaltningen har sedan 2003 valt att använda två definitioner, fältassistenter och fältförlagda socialsekreterare. Fältassistenter är de som har uppdrag att arbeta uppsökande bland barn och ungdomar. Fram till stadsdelsnämndreformen var de verksamma inom fritidsförvaltningen och en resurs inom öppen fritidsverksamhet.

För de inom fältverksamheten i staden som har i uppdrag att verka uppsökande inom ramen för socialtjänsten har vi valt definitionen fältförlagda socialsekreterare. Dessa arbetar uppsökande med ett förebyggande perspektiv och inriktat mot ungdomar i riskzon för utanförskap. I deras uppdrag ingår ofta drogprevention och information gentemot ungdomar och vuxna.

Mellan 1996 och 2004 har antalet fältassistenter minskat från 49 till 21. De fältförlagda socialsekreterarna uppgick 2004 till 23. Fältverksamheten i Stockholms stadsdelsförvaltningar har i hög grad förskjutits till att ha ett socialt perspektiv och att arbeta uppsökande inriktat mot barn och ungdom i riskzon som en del av socialtjänstens verksamhet i stadsdelarna. Av fältverksamheten drivs 94 procent i egen regi och 6 procent i entreprenadform.

Kostnader

Mellan 2003 och 2004 års uppföljningar har nettokostnaderna för fritids- och kvartersgårdarna ökat från totalt 82 mkr år 2003 till 87 mkr 2004. Ökningen av kostnaden för fritidsgårdar är 10 mkr. Av dessa beror 600 tkr på att kulturförvaltningen valt att redovisa träffpunkter i skolor under begreppet fritidsgårdar. Den faktiska nettokostnadsökningen inom området fritidsgårdar uppgår mellan 2003 och 2004 till 9,4 miljoner. En jämförelse mellan åren 1981, 1990 och 2004 av nettokostnaderna för fritidsgårdar och kvartersgårdar fördelad på åldersgruppen 13 till 19 år visar att nettokostnaden per individ kraftigt minskat, från 5395 kronor 1981 till 1615 kronor 2004. Mellan åren 1990 och 2004 har kostnaderna för all öppen fritidsverksamhet i staden minskat med 52 procent.

Kulturnämnden

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2005 samt budget för 2006 (Dnr 328-3925/2006)

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2006 att överlämna

och återropa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av uppdraget att genomföra uppföljning av stadens öppna fritidsverksamheter 2005.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 juli 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten för barn och ungdom 2005 innehåller också jämförelser med tidigare år, samt beträffande kostnaderna även med budgeten för 2006. Generellt kan sägas att fler verksamheter startar 2006 än under 2005 eller åren dessförinnan.

Kvartersgårdarna blir färre och fler verksamheter ryms inom begreppet ”fritidsgård”. Parklekarna är lika många som 2002. Antalet fältassistenter har ökat med nio i jämförelse med 2004. Antalet replokaler för musikgrupper har ökat från 20 till 36 de senaste två åren.

Den totala kostnaden för den öppna fritidsverksamheten 2005 var ca 150 mnkr och har ökat med 1,6 mnkr mellan 2004 och 2005. För 2006 planeras fler nya verksamheter och enligt budget innebär det en ökning med ytterligare 12 mnkr. Den totala nettokostnaden för all öppen fritidsverksamhet 2005 för åldersgruppen 7-19 år var 1 506 kr/person, en minskning jämfört med föregående år med ca 100 kr beroende på en ökning av antalet barn i åldersgruppen.

Parklekarnas öppethållande har minskat något, medan fritidsgårdarnas totala öppethållande ökat. Av de 62 fritidsgårdarna uppnår 54 minimikraven för träffpunkter för unga om ett öppet-hållande på minst 12 timmar/vecka. Flera parklekar har dock öppet på kvällstid och är också mötesplatser för ungdomar.

Redovisning av uppföljningsarbetet

De verksamhetsformer som omfattats av uppföljningen är fritidsgårdar, kvartersgårdar, parklekar och fältverksamhet som organiseras av stadsdelsförvaltningarna eller på uppdrag av dessa genom upphandlade entreprenader eller genom villkorat stöd. Kriteriet för att vara en öppen fritidsverksamhet är att verksamheten är tillgänglig för barn och ungdomar oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller mantalsskrivningsort.

Frågeunderlaget till stadsdelarna har bestått av fyra typer av enkäter. En är övergripande och riktad till förvaltningarnas centrala administration. De andra riktar sig direkt till verksamheterna så att varje fältverksamhet, fritidsgård, kvartersgård samt parklek har lämnat in underlag.

RESULTAT

Den öppna fritidsverksamheten för ungdom i Stockholm ökar successivt i omfattning under mätperioden. Det gäller såväl i antal fritidsgårdar som i antal replokaler för musikgrupper. Antalet parklekar har minskat drastiskt sedan 1996 men är oförändrat sedan 2002. Kvartersgårdar var vanligare förr och används allt mindre som begrepp. Istället utökas parklekarna med mellanstadie- och kvällsverksamhet. I Farsta har också tidigare kvartersgårdar övergått till att kallas fritidsgård eller parklek. Antalet fältassistenter är också fler 2005 än tidigare år. Frågor om replokaler för musikgrupper har bara ställts 2003 och 2005. (Bilaga 1)

Tabell 1. Antal verksamheter 1996, 2002-2005

	1996	2002	2003	2004	2005
Fritidsgårdar	41	44	50	59	62
Kvartersgårdar	16	10	9	9	5
Parklekar	70	52	52	52	52
Totalt	127	106	111	120	119
Antal fältassistenter	45	48	45	44	53
Annan verksamhet inkl 4H-gårdar	u.s.	7	8	8	11

Replokaler	u.s.	u.s.	20	u.s.	36
------------	------	------	----	------	----

I planerna för 2006 anger flera stadsdelsförvaltningar att ny verksamhet startar. De som nämns i enkäterna är

- Bromma: ny lokal för Blackebergs ungdomscafé
- Enskede-Årsta: Träffpunkt i Sturebyskolan
- Hässelby-Vällingby: Fritidsgård i Grimsta
- Kista: Reactor för ungdomar 16 -20 år
- Norrmalm: ny fritidsgård
- Skarpnäck: Kvartersgård i Hammarbyhöjden
- Skärholmen: Ungdomens hus
- Spånga-Tensta: återöppnande av fritidsgård i Spånga gymnasium

Driftformer

Den vanligaste driftformen är verksamhet i egen regi. Liljeholmen och Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltningar utgör undantagen med alla parklekar och fritidsgårdar på entreprenad. Endast Hässelby-Vällingby har fältverksamheten på entreprenad.

Tabell 2. Antal verksamheter på entreprenad/föreningsdrift 2003-2005

	2003	2004	2005
Fritidsgårdar	17 st (34 %)	17 st (29 %)	16 st (26 %)
Kvartersgårdar	2 st (22 %)	2 st (22 %)	2 st (40 %)
Parklekar	14 st (26 %)	12 st (23 %)	12 st (23 %)

Av tabellen framgår att ytterst lite har hänt beträffande driftformen under de senaste tre åren. Den procentuella ökningen för kvartersgårdar beror på att tre kvartersgårdar omvandlats till annan verksamhetsform. (Bilaga 2-5)

Kostnader

Kostnaden för den öppna fritidsverksamheten i stadsdelarna har från 2002 till 2005 ökat med ca 20 procent. Den största ökningen finns inom fritidsgårds- och fältverksamhet. Kostnadsökningen för fritidsgårdarna 2004 beror till största delen på en omvandling från kvartersgårdar. För 2006 beror kostnadsökningen på drygt 8 mnkr för fritidsgårdar på planerade nya verksamheter. Uppgifterna för 2006 är dock preliminära och följs upp under nästa år.

Tabell 3. Kostnader för öppen fritidsverksamhet 2002-2006 (tkr)

	2002	2003	2004	2005	2006 (prel - budget)
Fritidsgårdar	65 163	70 260	79 734	78 083	86 450
Kvartersgårdar	13 006	11 164	6 949	8 953	8 789
Parklekar	35 029	38 663	42 087	42 363	42 775
Fältverksamhet	12 060	16 037	19 499	20 797	24 005
Summa	125	136	148	150	162 019
	258	124	269	196	

Antalet fältassistenter ökar med nio tjänster, till 53 st, 2005, vilket märks i budgeten. Ännu större är kostnadsökningen för 2006, men vi saknar uppgifter om hur många fältassistenter som är verksamma under innevarande år. Utgifterna för fältverksamheten har fördubblats från 2002 till 2006.

Den totala nettokostnaden för all öppen fritidsverksamhet 2005 för åldersgruppen 7-19 år var 1 506 kr/person, en minskning med ca 100 kr beroende på en ökning av antalet barn i åldersgruppen.

(Bilaga 6, 11-13)

Jämförelser med verksamhet 1981

Forskningsenheten vid kultur- och idrottsförvaltningarna har följt upp den öppna fritidsverksamheten i Stockholm sedan 1980 talet. Därför är det möjligt att presentera några jämförande uppgifter med kostnader för öppen fritidsverksamhet för 25 år sedan. (Bilaga 14)

Tabell 4. Jämförelse av nettokostnaderna för öppen ungdomsverksamhet¹ 1981, 1990, 2002 och 2005 (mnkr)

År	Kostnad	Omräknat i 2005 års penningvärde	Förändring i procent fr 1981
1981	92,2	230,6	
1990	99,0	133,6	- 42 %
2002	78,0	78,0	- 66 %
2005	87,0	87,0	- 62 %

Av ovanstående tabell framgår att penningvärdesförändringen medför att betydligt mindre satsades på öppen fritidsverksamhet 2005 i jämförelse med 1981. Tendensen är dock en ökad satsning 2005 i jämförelse med 2002. Dessutom har fältverksamheten samt förekomsten av andra alternativ, såsom kvällsöppna parklekar, ökat. Dessa verksamheter är inte medräknade i tabell 4.

Tabell 5. Jämförelse av nettokostnad för öppen ungdomsverksamhet² per tonåring 1981, 1990, 2002 och 2005 (mnkr). I 2005 års penningvärde

	Nettokostnad/år Mnkr (KPI)	Antal 13-19-åringar	Kostnad per 13-19-åring, kr
1981	231	42 443	5 443
1990	134	39 482	3 394
2002	78	50 367	1 549
2005	87	55 594	1 565

Även i tabell 5 är det stora skillnader mellan satsningen 1981 och 2005, men tendensen för 2005 är ändå en ökad satsning. Ungdomsgruppen har också ökat med ca 32 procent från 1981 till idag, vilket påverkar resultatet.

Kvartersgårdar

Kvartersgårdar, enligt definitionen för barn 7-12 år och huvudsakligen med verksamhet under dagtid, har successivt försvunnit. Till stor del ersätts de av mellanstadieverksamhet, vilket också förekommer på flera fritidsgårdar och parklekar. Kvartersgårdarna har oftast verksamhet såväl utomhus som inomhus. Högdalens kvartersgård prioriterar åldersgruppen 12-16 år, är öppen såväl dag- som kvällstid och prioriterar lek och idrott utomhus. Spånga by har öppen verksamhet under dagtid för alla åldrar och prioriterar åldrarna 6-12 år. I Kista finns två föreningsdrivna kvartersgårdar som drivs av KFUM respektive Unga Örnar. Vårgården i Skärholmen är såväl parklek som fritidsgård. (Bilaga 9)

Parklekar

I Stockholm finns 52 parklekar. Antalet har varit detsamma under flera år. Parklekarna har framför allt öppettid på dagtid för yngre barn, men i 12 av 18 stadsdelar har parklekarna också kvällsöppet och vänder sig då huvudsakligen till yngre tonåringar. Parklekarnas öppettid efter kl 17 har generellt minskat från 2003. Då var den samlade öppettiden/vecka 204 timmar, År 2005 hade den samlade öppettiden efter kl 17 minskat till 147 timmar/vecka för alla stadsdelar. Även öppethållandet före kl 17 har minskat något – från 1 745 timmar/vecka 2003 till 1 659 timmar/vecka 2005. (Bilaga 8)

¹ Innefattar fritidsgårdar, kvartersgårdar, ungdomens hus, träffpunkter etc (ej parklekar och fältverksamhet)

² Innefattar fritidsgårdar, kvartersgårdar, ungdomens hus, träffpunkter etc (ej parklekar och fältverksamhet)

Fritidsgårdar

Antalet fritidsgårdar är 62, en ökning med tre sedan 2004, vilket huvudsakligen beror på omvandling av kvartersgårdar till fritidsgårdar. De flesta repetitionslokaler för musikgrupper finns på fritidsgårdarna och antalet har ökat från 20 lokaler 2003 till 36 st 2005 (mäts vartannat år). Det finns 20 inspelningsstudios fördelade på 12 stadsdelar.

Av 62 fritidsgårdar har 54 st öppet minst 12 timmar per vecka, vilket är ett av träffpunkternas minimikrav. Fem av dessa med öppet hållande runt 10 tim/vecka ligger i Hässelby-Vällingby, men stadsdelen har samtidigt satsat på att ha fyra parklekar kvällsöppna för ungdomar upp till 17 år. Den samlade årsöppet hållandetiden på fritidsgårdarna har ökat från 58 700 timmar 2004 till minst 60 500 timmar 2005.

Ungdomarna har möjlighet att påverka verksamheten på fritidsgårdarna genom att delta i olika planeringsgrupper, stormöten och genom dörrenkäter. Gårdsråd förekommer i Rinkeby och Maria-Gamla stan samt planeras i Älvsjö och i Farsta. I Bromma förekommer dialogmöten med politiker på fritidsgårdarna en gång per år.

I 16 stadsdelar på sammanlagt 32 fritidsgårdar finns möjlighet för ungdomar att låna/hyra lokalen för eget ändamål.

Samarbeten med verksamheter utanför den egna stadsdelen förekommer vid 11 gårdar inom åtta stadsdelar. (Bilaga 7 och 15)

Fältverksamhet

Fältassistenter arbetar förebyggande och uppsökande bland barn och ungdomar företrädesvis i åldersgruppen 10-20 år. Det finns 32 fältassistenter för fritidsverksamhet. Deras uppdrag är att stimulera barn och ungdom till positiv och stimulerande fritid. 21 fältassistenter arbetar utifrån ett socialt perspektiv med inriktning på ungdomar i riskzon för utanförskap.

Antalet fältassistenter samt kostnader för fältverksamheten står för den största ökningen under 2005. Från 2004 har det skett en ökning från 44 till 53 tjänster. Kostnaderna från 2004 till 2005 har ökat med 1,3 mnkr (20,8 mnkr) och enligt budget för 2006 ökar kostnaderna för verksamheten med ytterligare 3,2 mnkr (24 mnkr). Det är framför allt antalet fältassistenter för fritidsverksamhet som ökat, från 21 år 2004 till 32 år 2005. Fältassistenterna med huvudsakligen socialt uppdrag har minskat från 23 till 21. Samtidigt blir det allt svårare att göra denna distinktion mellan de olika typerna av fältassistenter. I årets enkätsvar är det fyra stadsdelsförvaltningar som svarar att fältassistenterna arbetar såväl med fritidsverksamhet som inom socialtjänsten.

Kulturnämnden

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2006 och 2007 (Dnr 328-1890/2008)

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2008 att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av uppdraget att genomföra uppföljning av stadens öppna fritidsverksamheter för år 2007 samt 2006.

Reservation anfördes av ledamöterna Ann Mari Engel (v), Eva Louise Erlandsson Slorach (s) och Kerstin Wickman (mp) samt tjänstgörande ersättarna Inga Granberg (s) och Tony Nilsson (s) enligt det av dem framställda yrkandet, *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Madeleine Sjöstedt (fp), ledamöterna Cecilia Brinck (m), Elisabeth Fleetwood (m), Inga-Märta Fröman (kd), Rasmus Jonlund (fp) och Lorentz Lyttkens (m), *bilaga*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

De verksamhetsformer som omfattats av uppföljningen är fritidsgårdar, kvartersgårdar, parklekar och fältverksamhet som organiseras av stadsdelsförvaltningarna eller på uppdrag av dessa genom upphandlade entreprenader eller genom villkorat stöd. Kriteriet för att vara en öppen fritidsverksamhet är att verksamheten är tillgänglig för barn och ungdomar oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller mantalsskrivningsort.

För år 2007 redovisas både antal verksamheter inom respektive verksamhetskategori och budgetutfall, för år 2006 redovisas enbart budgetutfall.

Uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten för barn och ungdom 2007 och 2006 innehåller också jämförelser med tidigare år. Generellt kan sägas att fler verksamheter som ryms inom begreppet ”fritidsgård” startat under 2007 och 2006 än under åren dessförinnan. Mellan 2002 och 2007 har antalet fritidsgårdar ökat med 24 stycken, från 44 till 68. Kvartersgårdarna blir färre och fler verksamheter ryms inom begreppet ”fritidsgård”. Parklekarna har sedan 2002 minskat med en och antalet fältassistenter ökat från 48 till 49.

Den totala kostnaden för den öppna fritidsverksamheten 2007 var ca 172 mnkr och har ökat med 31 mnkr mellan 2005 och 2007.

Den totala nettokostnaden för all öppen fritidsverksamhet 2007 för åldersgruppen 7-19 år var 1 689 kr/person, en ökning med från 2005 med ca 183 kr.

Resultat av uppföljningsarbetet

Den öppna fritidsverksamheten för ungdom i Stockholm ökar successivt i omfattning under mätperioden. Det gäller i synnerhet antal fritidsgårdar. Flera av fritidsgårdarna riktar sig till en äldre målgrupp 16-20 år, två exempel på detta är de nyetablerade fritidsgårdarna Reactor i Rinkeby-Kista och ”Andra hemmet” i Skärholmen.

Antalet parklekar har minskat i hög grad sedan 1996 men är i stort sett oförändrat sedan 2002. Kvartersgårdar var vanligare förr och används allt mindre som begrepp. Tidigare kvartersgårdar har övergått till att kallas fritidsgård eller parklek. Det är även vanligt att parklekarna utökas med mellanstadie- och kvällsverksamhet för 10-12 åringar.

Antalet fältassistenter ligger 2007 på ungefär samma nivå som 2002.

Tabell 1. Antal verksamheter 1996, 2002, 2003, 2005 och 2007

	1996	2002	2003	2005	2007
Fritidsgårdar	41	44	50	62	68
Kvartersgårdar	16	10	9	5	3
Parklekar	70	52	52	52	51
Totalt	127	106	111	119	122
Antal fältassistenter	45	48	45	53	49

Driftformer

Den vanligaste driftformen för öppen fritidsverksamhet är i egen regi. Den öppna fritidsverksamheten i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning utgör ett undantag genom att hela fältverksamheten, alla parklekar och samtliga fritidsgårdar utom en drivs på entreprenad.

De verksamheter som bedriver öppen fritidsverksamhet för barn och ungdomar på uppdrag eller genom villkorat stöd av stadsdelsnämnder i Stockholms stad redovisas som entreprenad driven verksamhet.

Tabell 2. Antal verksamheter på entreprenad/föreningsdrift 2003-2007

	2003	2004	2007
Fritidsgårdar	17 st (34 %)	17 st (29 %)	16 st (31 %)
Kvartersgårdar	2 st (22 %)	2 st (22 %)	2 st (67 %)
Parklekar	14 st (26 %)	12 st (23 %)	11 st (23 %)

Av tabellen framgår att ytterst lite har hänt beträffande driftformen under de senaste fem

åren. Den procentuella ökningen för kvartersgårdar beror på att flera kvartersgårdar har omvandlats till annan verksamhetsform. (Bilaga 2-5)

Kostnader

Budgetomfånget för den öppna fritidsverksamheten i stadsdelarna har från 2002 till 2007 ökat med ca 36 procent. Den största ökningen finns inom fritidsgårdsverksamheten. Det fanns år 2007 24 stycken fler fritidsgårdar än 2002. Kostnadsökningen för fritidsgårdar beror primärt på nyetablering av verksamheter. En begränsad del av ökningen av antalet fritidsgårdar beror på omvandling från kvartersgårdar till fritidsgårdar.

Tabell 3. Kostnader för öppen fritidsverksamhet 2002-2007 (tkr)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Fritidsgårdar	65 163	70 260	79 734	78 083	92 734	96 024
Kvartersgårdar	13 006	11 164	6 949	8 953	6 570	5 886
Parklekar	35 029	38 663	42 087	42 363	44 013	44 569
Fältverksamhet	12 060	16 037	19 499	20 797	23 653	24 132
Summa	125 258	136 124	148 269	150 196	166 970	170 611

Antalet fältassistenter var 2007 var 49 stycken. Kostnaderna för fältverksamheten har synbart fördubblats från 2002 till 2007 men till antalet endast ökat med en individ. Detta beror på att i uppföljningen som gjordes av idrottsförvaltningen 2002 användes en snävare definition av begreppet fältassistent. I den redovisade budget för fältverksamhet för 2002 ingår enbart kostnaden för de fältassistenter som idrottsförvaltningen definierade som "fritidsfältassistenter" och arbetade med gängbearbetning och att stimulera ungdomar till positiva fritidsaktiviteter. Antalet fritidsfältassistenter inom denna definition uppgick 2002 till 32,5. Totalt uppgick det totala antalet fältassistenter som arbetade förebyggande med barn och ungdomar 2002 till 47,5. Idag använder stadsdelsförvaltningarna begreppet fältassistenter samlat på dem som arbetar utifrån ett socialt perspektiv med inriktning på ungdomar i riskzon för utanförskap, samt med uppdrag att stimulera barn och ungdom till positiv och stimulerande fritid.

Den totala nettokostnaden för all öppen fritidsverksamhet 2007 i Stockholms stad för åldersgruppen 7-19 år var 1 689 kr/person, en ökning med 26 kr från 2006.

(Bilaga 5-6, 11-13)

Jämförelser med verksamhet 1981

Forskningsenheten vid kultur- och idrottsförvaltningarna har följt upp den öppna fritidsverksamheten för åldersgruppen 13-19 år i Stockholm sedan 1980-talet. Därför är det möjligt att presentera några jämförande uppgifter med kostnader för öppen fritidsverksamhet för tonåringar mellan 1981 och 2007. I nettokostnaden ingår även kostnaden för kvartersgårdar.

Tabell 4. Jämförelse av nettokostnaderna för öppen ungdomsverksamhet³ 1981, 1990, 2002 och 2007 (mnkr)

År	Kostnad	Omräknat i 2007 års penningvärde	Förändring i procent fr o m 1981
1981	92,2	238,0	
1990	99,0	138,0	-42 %
2002	78,0	83,0	-65 %
2007	102,0	102,0	-57 %

³ Innefattar fritidsgårdar, kvartersgårdar, ungdomens hus, träffpunkter etc (ej parklekar och fältverksamhet)

Av ovanstående tabell framgår att penningvärdesförändringen medför att betydligt mindre satsades på öppen fritidsverksamhet 2007 i jämförelse med 1981. I jämförelse mellan 2002 och 2007 är tendensen dock en ökad satsning på öppen ungdomsverksamhet för tonåringar.

Tabell 5. Jämförelse av nettokostnad för öppen ungdomsverksamhet⁴ per tonåring 1981, 1990, 2002 och 2007 (mnkr). I 2007 års penningvärde

	Nettokostnad/år Mnkr (KPI)	Antal 13-19-åringar	Kostnad per 13-19-åring, kr
1981	238	42 443	5 608
1990	138	39 482	3 495
2002	83	50 367	1 647
2007	102	58 323	1 689

Även i tabell 5 som är en jämförelse över nettokostnaden per tonåring är det stora skillnader mellan satsningen 1981 och 2007, men tendensen för 2007 är visat även där på en ökad satsning. Mellan 1981 och 2007 har antalet ungdomar i åldern 13-19 år i Stockholms stad ökat med ca 38 procent vilket också påverkar resultatet.

Kvartersgårdar

Kvartersgårdar, enligt definitionen för barn 7-12 år och huvudsakligen med verksamhet under dagtid, har successivt försvunnit. Till stor del ersätts de av mellanstadieverksamhet, vilket också förekommer på flera fritidsgårdar och parklekar. Kvartersgårdarna har oftast verksamhet såväl utomhus som inomhus.

Parklekar

I Stockholm finns 51 parklekar. Antalet har legat på ungefär samma nivå under flera år. Parklekarna har framför allt öppettid på dagtid för yngre barn, men i det blir allt vanligare att parklekarna också har kvällsöppet och då huvudsakligen vänder sig till äldre barn och yngre tonåringar 10-14 år.

Fritidsgårdar

Antalet fritidsgårdar har ökat till 68, en ökning med 24 sedan 2002. Till största delen beror det på nyetablering av verksamheter men även på omvandling från kvartersgårdar till fritidsgårdar. Flera av de nyetablerade fritidsgårdarna riktar sig till äldre tonåringar.

Fältverksamhet

Fältassistenter arbetar förebyggande och uppsökande bland barn och ungdomar företrädesvis i åldersgruppen 10-20 år. Antalet fältassistenter har mellan 2002 och 2007 ökat från 47,5 till 49 tjänster och budgeten för fältverksamheten har fördubblats under perioden. Fältassistenter arbetar utifrån ett socialt perspektiv med inriktning på ungdomar i riskzon för utanförskap, samt med uppdrag att stimulera barn och ungdom till positiv och stimulerande fritid.

BEREDNING

Ärendena har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Uppföljning av fritidsgårds-, kvartersgårds-, parkleks- och fältverksamhet i Stockholms stad år 2004 - redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige (Dnr 324-2611/2006)

⁴ Innefattar fritidsgårdar, kvartersgårdar, ungdomens hus, träffpunkter etc (ej parklekar och fältverksamhet)

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsnämnden har t.o.m. verksamhetsår 2002 haft i uppdrag att årligen följa upp vissa av stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter. Det har varit fritidsgårds-, kvartersgårds-, parkleks- och fältverksamheterna. Ansvar för denna uppföljning har fr.o.m. år 2003 överförts till kulturnämnden som har utvecklat uppföljningen.

Stadsdelsnämnderna skall erbjuda barn och ungdomar någon form av icke-kommersiell träffpunkt. Vid utformningen av träffpunkter är det viktigt att man beaktar ungdomarnas önskemål om vad som behövs i stadsdelsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att kulturnämndens redovisning för år 2004 till största delen är att betrakta som en kvantitativ uppföljning. Stadsledningskontoret kan konstatera att det framgår av redovisningen att stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter för barn och ungdom varierar mycket såväl vad gäller utbud som resurser. Resursmässigt har kostnaderna för redovisade verksamheter totalt ökat från år 2003 till år 2004. Av tabellerna framgår bl.a. att snittkostnaden per barn i åldersgruppen 7 till 19 år för fritidsverksamhet har ökat från 1 335 kr år 2003 till 1 609 kr år 2004, en ökning på ca 20 procent. Kostnadsökningarna mellan 2003 och 2004 har dock inte analyserats förutom en översiktlig fördelning på grupper av verksamheter.

Stadsledningskontoret föreslår att kulturnämndens redovisning av fritidsverksamheter för barn och unga år 2004 överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.

Stadsledningskontoret

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2005 samt budget för 2006 (Dnr 328-3925/2006)

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 februari 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturnämnden har sedan 2003 kommunfullmäktiges uppdrag att följa upp den öppna fritidsverksamhet för barn och ungdomar som stadsdelsnämnderna ansvarar för. Uppföljningen omfattar verksamhetsformerna fritidsgård, kvartersgård, parklek och fältverksamhet, dvs fältassistenternas förebyggande och uppsökande verksamhet. Kulturnämndens rapport avser en kvantitativ uppföljning av 2005 års öppna fritidsverksamheter för barn och ungdomar, i egen regi och på entreprenad. Jämförelser görs också med tidigare år samt med budget för 2006. Stadsledningskontoret har inga synpunkter i detta ärende och lämnar därför inget formellt tjänsteutlåtande. Kulturnämndens uppföljning behandlas i 2006 års verksamhetsberättelse för Stockholms stad

Stadsledningskontoret

Uppföljning av öppen fritidsverksamhet i Stockholm 2006 och 2007 (Dnr 328-1890/2008)

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturnämndens uppföljning av den öppna fritidsverksamheten för barn och ungdomar för åren 2006 och 2007 innehåller en mängd antals- och kostnadsjämförelser mellan olika år. Stadsledningskontoret konstaterar att vissa benämningar och begrepp som används i uppföljningen kan ha ändrats något över tiden samt att vissa jämförelser inte förefaller vara helt korrekta, varför det kan vara svårt att dra långtgående slutsatser av jämförelserna.

De redovisade jämförelserna av kostnader för öppen fritidsverksamhet för tonåringar mellan åren 2002 och 2007 tyder dock på ökade satsningar såväl totalt som beräknat per tonåring. I kulturnämndens ärende anges att antalet fritidsgårdar ökat med 24 stycket mellan

2002 och 2007. Stadsledningskontoret konstaterar att fritidsgårdar används som ett samlat begrepp för öppen verksamhet som vänder sig till tonåringar och idag kan fritidsgårdar kallas för ungdomens hus, mötesplatser/träffpunkter, ungdomscaféer och så vidare. Kulturnämnden bör inför kommande års uppföljningar se över hur jämförelserna ska göras och hur de ska presenteras samt överväga hur även kvalitativa jämförelser kan utvecklas. Uppföljningen av den öppna fritidsverksamheten bör dessutom göras årligen och vara tillgänglig på webben.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner kulturnämndens uppföljning av Stockholms stads öppna fritidsverksamhet 2006 och 2007 samt överlämnar stadsledningskontorets tjänsteutlåtande till kulturnämnden för beaktande.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden 18 juni 2008

Reservation anfördes av ledamöterna Ann Mari Engel (v), Eva Louise Erlandsson Slorach (s) och Kerstin Wickman (mp) samt tjänstgörande ersättarna Inga Granberg (s) och Tony Nilsson (s) enligt det av dem framställda yrkandet enligt följande

att återremittera ärendet med tilläggsuppdraget att tydligt redovisa förändringar mellan 2006 och 2007 samt redovisa verksamheten uppdelad på olika typer av verksamhet, samt att därutöver anföra följande:

Den borgerliga majoriteten har under 2006 och 2007 beslutat om besparingar på kultur- och fritidsverksamheten. På grund av dessa besparingskrav befarar vi att den öppna fritidsverksamheten har utsatts för neddragningar. Därför skulle vi gärna se att uppföljningen även genomförs med jämförelse mellan åren 2006 och 2007. Därutöver är det önskvärt med en tydlig redovisning av de olika formerna av verksamhet, så att vi får en bättre bild av den verksamhet som bedrivs. Det är till exempel en skillnad mellan en fritidsgård och ett café.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Madeleine Sjöstedt (fp), ledamöterna Cecilia Brinck (m), Elisabeth Fleetwood (m), Inga-Märta Fröman (kd), Rasmus Jonlund (fp) och Lorentz Lyttkens (m) enligt följande

Fritidsverksamhet för unga är viktigt av många skäl. Det är därför mycket positivt att antalet fritidsgårdar har ökat, framförallt genom nyetablering. Vi kan med glädje konstatera att majoritetens ökning av anslaget till den öppna fritidsverksamheten tydligt redovisas i rapporten.